

Jasminka Katić Bubaš\*, Ervin Jančić\*\*

## Ostvarivanje namjere Opće deklaracije o bioetici i ljudskim pravima u radu bolničkih etičkih povjerenstava

Opća deklaracija o bioetici i ljudskim pravima od 19. listopada 2005. godine u članku 19. promiče rad i namjeru etičkih povjerenstava kao neovisnih, multidisciplinarnih i pluralističkih etičkih odbora koji se trebaju osnivati, promicati i podržati na svim odgovarajućim razinama kako bi:

- (a) izvršili procjenu relevantnih etičkih, pravnih, znanstvenih i socijalnih pitanja koja se odnose na istraživačke projekte koji uključuju ljudska bića;
- (b) pružili savjete o etičkim problemima u kliničkom okruženju;
- (c) izvršili procjenu znanstvenog i tehnološkog razvoja, formulirali preporuke i doprinijeli pripremama smjernica o pitanjima koja se nalaze u području primjene Deklaracije, te
- (d) poticali rasprave, obrazovanje i podizali javno mnijenje te sudjelovanje i angažiranost u području bioetike.

Slijedom članka 22. citirane deklaracije, države bi trebale poduzeti sve odgovarajuće mjere bez obzira da li su zakonskog, upravnog ili drugog karaktera, kako bi provele načela postavljena ovom deklaracijom u skladu s međunarodnim zakonom o ljudskim pravima. Takve mjere podržat će aktivnosti u sferi obrazovanja, obučavanja i javnog informiranja. Isto tako države trebaju dati poticaj osnivanju neovisnih, multidisciplinarnih i pluralističkih etičkih odbora kako bi se ostvarila namjera navedena u članku 19. Deklaracije. Nastavljajući navedenu namjeru, a sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine, 150/08), etičko povjerenstvo zdravstvene

\* Adresa za korespondenciju: mr.sc. Jasminka Katić Bubaš, Načelnica Službe za normativne poslove i europske integracije, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ksaver 200, 10 000 Zagreb, Republika Hrvatska, tel: +38514607549; +3851460751; fax: +38514677-008; e-mail: jasminka.bubas@mzss.hr

\*\* Adresa za korespondenciju: Ervin Jančić, dr. med., spec. neurolog, Služba za živčane bolesti, Opća bolnica Karlovac, A. Štampara 3, 47 000 Karlovac, Republika Hrvatska, tel: +38547608318; +385989333939; e-mail: ervin.jancic@ka.t-com.hr.

ustanove jest tijelo koje osigurava obavljanje djelatnosti zdravstvene ustanove na načelima medicinske etike i deontologije.

Etičko povjerenstvo imenuje upravno vijeće i čini ga najmanje pet članova, od toga najmanje 40% članova suprotnog spola, s time da najmanje jedan član etičkog povjerenstva treba biti predstavnik nemedicinskih struka i najmanje jedan član koji nije radnik zdravstvene ustanove. Upravno vijeće imenuje i zamjenike članova etičkog povjerenstva. Broj članova i sastav etičkog povjerenstva uređuje se statutom zdravstvene ustanove.

Etičko povjerenstvo donosi poslovnik o svome radu. Etičko povjerenstvo zdravstvene ustanove: prati primjenu etičkih i deontoloških načela zdravstvene struke u obavljanju djelatnosti zdravstvene ustanove, odobrava znanstvena istraživanja u zdravstvenoj ustanovi, nadzire uzimanje dijelova ljudskog tijela nakon obdukcije u medicinske i znanstveno-nastavne svrhe, rješava i druga etička pitanja u obavljanju djelatnosti zdravstvene ustanove. (2)

Uvidom u godišnje izvješće 2005. godine, Opća bolnica Karlovac imala je 889 zaposlenih, ukupan broj postelja 429, a popunjenost - iskorištenost bolničkih postelja 80,24%, broj liječenih bolesnika je bio 16 878, koji su ostvarili 125 641 dana bolničkog liječenja, te godine u polikliničko konzilijarnoj zaštiti učinjeno je 210 416 pregleda i pruženo 217 086 usluga. (3)

Od imenovanja, 02. studenog, 2004. godine, Etičko povjerenstvo održalo je 32 sjednice. Većina predmeta rasprave Etičkog povjerenstva činili su zahtjevi za donošenje etičke suglasnosti provođenja završnih faza kliničkih ispitivanja ili kliničkih istraživanja za potrebe stručno-znanstvenog rada, te za potrebe izrade doktorskih disertacija, raspravljalo o prijavama nuspojava lijekova koje su se dogodile tijekom odobrenih istraživanja, o pritužbama pacijenata i bolničkih liječnika, komunikacijskim problemima liječnik-pacijent, zaštiti tajnosti podataka, potrebi edukacije osoblja i potrebi bioetičkih konzultacija.

Navedeni najčešći predmeti rasprave potvrđuju već ranije definirane tri do četiri osnovne funkcije institucionalnih etičkih povjerenstava; edukacija, potpora i savjetovanje (4,5), odnosno edukacija, utvrđivanje politike djelovanja, konzultiranje i ocjenjivanje pojedinačnih slučajeva te, u nekim slučajevima, teološke refleksije. (6)

#### LITERATURA:

1. Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN,150/08)
2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN, 155/09)
3. Pavan G. i sur; 160 godina Opće bolnice Karlovac, 2006. str. 44-45.
4. Rinčić Lerga, I. (2007.), Etička povjerenstva u okvirima europske biopolitičke prakse, *Društvena istraživanja*, 3 (89): 557-575.
5. Šegota, I. (1998.), *Pogovor: Etički komiteti i bioetika*. U: R. P. Craig, C. L. Middleton i L. J. O'Connell, *Etički komiteti – Praktični pristup* (str. 153-196), Zagreb, Pergamena.
6. Craig, R. P., Middleton C.L., O'Connell L. (1998.), *Etički komiteti – Praktični pristup*, Zagreb, Pergamena.